

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje „ 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljake zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novojše vesti.)

Dunaj 16. (Nagodbni odsek.) Nagodbni odsek je sprejel nespremenjen člen 15. trgovinske in carinske pogodbe, tiče se zakona o krošnjarstvu. Nadalje je sprejel člen 16., tiče se zakonov o patentih in člen 17., tiče se varstva mark in vzorcev, kakor tudi člen 18., tiče se poštnih in bizojavnih stvari. Konečno je sprejel odsek člen 20. o delokrogu akcijskih ter zavarovalnih družeb, ter dohodninskih in gospodarskih zadrug.

Člen 19., tiče se duševne in artistične lastnine, se je pustil in suspenso. Prihodnja seja bode jutri.

Budimpešta 16. Ministerski predsednik baron Banffy je na pozdravno brzjavko arabskih liberalnih volilcev odgovoril listom na predsednika arabske liberalne stranke, v katerem je izjavil, da sti vlada in liberalna stranka odločeni do skrajnosti upirati se inorodni manjšini, braniti ustavo in zopet ustvariti delavno zmožnost parlamenta.

Budimpešta 16. Poročilo, da je predsednik zbornice magnatov, grof Tibor Karolyi, podal svojo ostavko in izstopil iz liberalne stranke, je brez podlage. Liberalni volici okraja Vag-Vecsee so poslancu grofu Aladerju Szechenyi-ju, ki je izstopil iz liberalne stranke, izrazili svojo nezaupnico.

Budimpešta 16. V večerni konferenci liberalne stranke se je sklenilo jednoglasno, da se sprejme kandidatura ministra za notranje stvari, Deziderija pl. Perczela za predsedništvo in kandidatura poslancev Bele pl. Talliana in Gabrijela pl. Daniela kakor podpredsednikov.

Pariz 16. V zbornici je bila ostra razprava o interpelaciji socialista Vivianija glede volilnih škandalov v Narboni. Poslanec Viviani je napadal Melineja in Barthou-a, radi njunega postopanja o volitvah.

Predlog poslancev Klotza, s katerim se žigosa podpiranje kandidatur od strani vlade, se je sprejel jednoglasno.

Pariz 16. Španski členi mirovne komisije so se vrnili danes zvečer v Madrid.

Iz zlate Prage.

(Izv. dopis.)

14. decembra.

Skoro malo prepozno prihajam z današnjim listom, hoteči napisati nekoliko opazk o poslednjem znamenitejšem dogodku v naši metropoli. Osemdesetletnica dra. Fr. Lad. Riegra sama na sebi ni še nič preveč važnega; natančneje pa nam je treba razmisliti okolnosti, v katerih se je praznovala.

Ne mislim pisati životopisnih podatkov, niti črtati podrobnega pregleda njegovega političnega delovanja. Deloma bi bil list preobširen, deloma bi bilo meni nemogoče napisati temeljito oceno tako dolge dobe javnega delovanja dra. Riegra.

Najlepša njegova lastnost je nedvomno odkritosrčnost v prepričanju. Nikdar in nikjer ni zatajil niti jedne točke svojega programa: delati za blagor in čast svojih rojakov! Naj je bilo na zborovanju v Kromerizu na Moravskem, kjer se je potezal za ljudstvo svoje kakor

pravi tribun — dr. Rieger je govoril iz dna svoje duše; naj je bilo v državnopravni perijodi (sodi kdo o nji, kakor hoče), ko je stal neustraheno pred samim prestolom — dr. Rieger je ravnal po svojem notranjem uverjenju; naj je govoril o pobiranju drobtin pod mizami ministrov, naj je konečno branil celó punktacije — dr. Rieger se ni hlinil, ni lagal! Vselej pa je svojo retoriko očaral, omamljal poslušalce, da je »gorelo srce, kadar je govoril on«.

Poleg te najmogočnejše lastnosti ga dičijo še druge, ki bodo dra. Riegra osebno vedno poveljevale v krogu nadarjenih naših in tujih politikov. Te so: nesebičnost, čiste roke, častno rodbinsko življenje. Naj so njega sramotili in blatili zaradi političnega uverjenja njegovega, on si ni umazal svojih rok, kar se tako rado dogaja v političnem življenju avstrijskem. In to nas vspodbuja, da se postavimo v vrsto njegovih častilcev in se mu poklanjamo spoštljivo.

Nehoté pa je človek o tem prazniku 80-letnice Riegrove moral premišljati o političnih razmerah, v katerih se je vršila slavnost. In tu rečemo lahko, da je dr. Rieger dobil popolno zadoščenje za to, da so ga odstranili prezgodaj od krmila češke politične ladje. Spominjamo se tistega sumničenja, ki so je razširjali o njem bivši Mladočehi, da so mogli vreči mogočno staročesko stranko. »Nar. Listy« še sedaj čutijo, da so takrat zagazili malo predaleč; zato se drže sedaj tudi ob slavnosti 80-letnice bolj rezervirano. Morda je to »ironija usode«, da so se pridružili slavilec Riegrovim tudi nekdanji najhujši nasprotniki njegovi. Imen ne imenujem, saj so znana. Priznalo se je oficijelno v tem slučaju, da se odobrava nekdanja taktika Riegra, da si se je tako devala v nič; pokazalo se je, da je narod češki prav za prav istega mišljenja v svoji celoti kakor dr. Rieger; videlo se je, da so bili vsled tega mnogi sedanji slavilec Riegrovi primorani, da so se mu poklonili, ker bi bil inace jim narod štel to v greh. To pa radi tega, ker na Češkem sedaj ni moza, ni značaja, ki bi se mogel primerjati v kateremkoli oziru z dr. Rieгром.

Pridružujem se tudi jaz vrstam njegovih častilcev in se klanjam njegovemu nesebičnemu, neomadeževanemu, vzornemu značaju.

Izšla je o tej priliki tudi knjižica, v kateri so odlomki iz njegovih govorov in del. »Politični nazori in izreki dra. Riegra« ji je naslov. Dovolim si o priložnem času sporočiti Vam kaj o tej knjigi.

Politični pregled.

V Trstu, dne 17. decembra.

Notranja in vnanja politika. Z nastopom grofa Taaffe-a v letu 1879. se je porušilo tiso izključljivo nemško-liberalno-centralistiško gospodstvo vsaj v — teoriji! Grof Taaffe je bil oni avstrijski državnik, kateremu je bil vladar zaklical tiste zgodovinsko pomembne besede, obsejajoče ves program, po katerem jednim more priti ta država na pot pravega in zdravega razvoja: Naredite mi mir med mojimi narodi! Res je sicer, da se nas mora polastiti trpko čutstvo, ako motrimo danes, po skoro dveh desetletjih, naše odnose in ko vidimo, kako malo so storili avstrijski držav-

niki, da bi bili zadostili plemenitemu nalogu modrega in pravičnega vladarja, ali v toliko so vendar minoli oni žalostni časi — in mislimo, da definitivno —, ko je »državniška modrost« avstrijska tako rekoč ex cathedra širila nauk, da korist in potrebna jednotnost države zahtevati tako, da se Slovani pritiskajo na steno! A ti Slovani tvorijo večino in se zavedajo svoje narodne individualnosti — zabeleživši to, smo ob enem drastično označili vso pogubnost onega nauka. Kdor zna zdravo misliti, lahko izračuna na prstih, kam bi — ob toli živem plovenju narodne ideje v Slovanih — moralo slednjich dovesti državo, ako bi se to pritiskanje Slovanov ob steno proglašalo še nadalje kakor vladno načelo.

S Taaffejem je torej državna oblast vsaj načelno jela proglašati enakopravnost vseh narodov. Ker pa je težišče nemško-liberalno-centralistiškega programa ravno v hegemoniji nemškega življa, torej v negaciji enakopravnosti, ni moglo biti drugače, nego da so izgubili izključno gospodstvo oni, ki s svojimi nazori in zahtevami stojé v dijamentalnem nasprotstvu zistemom, čegar smér je vsaj v načelu — če tudi ne še praktično — določena v zmislu gori navedenega poziva cesarjevega.

Od tedaj se je pričel srdit boj Nemecev proti vladnemu zistemu v Avstriji, boj, ki je tem frivolnejši, ker nima ničesar etičnega na sebi in niti sence kake opravičenosti. Kdo ne bi v spoštovanju snemal svojega klobuka pred narodom, ki se ne plaši ničesar, ko sta mu v nevarnosti obstanek in sveto pravo?! Ali kaj naj rečemo o strastnih bojih, ki jih izzivljajo Nemei vzlic temu, da kar plavajo v obilici, s katero jih obsipljejo avstrijske vlade: ob vsej prednosti, ob vseh privilegijih, ki jih uživajo na vsem širnem polju javnega življenja?! Tak boj je frivolni boj!

Seveda, kdor hoče imeti pretvez za boj, ta jih tudi najde. Saj je ni tako slabe stvari, ki bi se ne dala opravičevati tako ali tako.

In takih pretvez imajo Nemei nešteto v zalogi. Jedna glavnih pa je trditev, da je sedanji zistem, zistem slavizacije — kakor pravijo oni — nezdružljiv z vnanjo politiko države.

Ta trditev, ta pretveza za izzivanje strastnih borb, je frivolna istotako, kakor je frivolna vsa politika nemško-liberalno-centralistiške svojadi in kakor so umazani in sebični vsi njeni cilji.

V prvo ta trditev ni resnična. Dejstva govoré — ne: kriče! Mar se ni sedanja vnanja politika države, politika trozveze, zapričela prav tedaj, ko je nastopil grof Taaffe se svojim načelom nepritskanja Slovanov na steno?! Mar niso ravno slovanske skupine v državnem zboru v vsej tej dobi — skoro 2 desetletji — upravnobčudovanja vrednim samozatajevanjem in redko požrtvovalnostjo dovoljevale sredstva za to vnanjo politiko, tako, da stoji ista danes istotako trdno kakor pred skoro 20 leti?! Zveze in narodne kombinacije se ne sklepajo za večno; in ako je Avstrija vendar tako dolgo vrst let mogla vstrajati v tej kombinaciji, je pač to zadosten dokaz, da notranji zistem države ne more biti tako nezdružljiv z vnanjo politiko, marveč, da so oni, ki imajo kaj besede na določanju notranje politike, lojalni do skrajnosti nasproti vnanjim zvezam, četudi jim iste niso ravno k sreči priraščene.

Pa recimo tudi, da sti naša notranja in vnanja politika res v navskrižu! Ako bi hoteli pripoznati to, moramo pa kar hitro odločiti o vprašanju: ali naj se vnanja politika uravnava v zmislu notranje, ali naj se godi to narobe? Ta je vendar jasno: prvo je logično in naravno, drugo je — nezmisel!

Nespametnež bi bil tak gospodar, ki bi urejal svojo hišo tako, da bode koristno — sosedu! Pameten gospodar pa ureja svoje domače razmere tako, da je dobro njemu in svojem in potem še le gleda, da uredi svoje odnose do sosedov, kakor je to le možno.

Istotako država ne sklepa vnanjih zvez v ta namen, da bi iz inozemstva dobivala direktivo, kako naj ureja svoje notranje stvari, ampak jih sklepa le v jedini ta namen, da je tem bolj varna nje notranja uredba. Zaključek je torej ta, da vnanja politika ne sme biti taka, da bi zahtevala usodnih žrtev na notranji uredbi države! Državljanjani torej, ki kličejo inozemstvo na pomoč proti notranji politiki, kakor to delajo izvestni Nemei in Italijani — glej nesramne napade v parlamentoma v Berlinu in Rimu! — se pregrešajo na samostalnosti svoje lastne države, jej jemljejo ugled in kompromitujejo le isto vnanjo politiko v očeh lastnih lojalnih sodržavljanov, tako, da ne bi bilo čudo, ako bi ti poslednji začeli očitno nastopati proti tisti vnanji politiki.

Mi Slovani nismo nikdar tajili tega, da nam sedanje zveze države niso priraščene k sreči, ali naše vedenje je bilo vsikdar korektno in lojalno nasproti tem zvezam, da-si vemo — zlasti mi Slovani v Primorju — koliko žrtev na svoji lastni narodni koristi smo že morali doprinesti tem zvezam. In naši Nemei in Italijani? Velik del avstrijskih Nemcev je strogo katoliškega in verskega mišljenja in ta del je v istem položaju nasproti trozvezi kakor mi Slovani: tudi ti Nemei gotovo ne mislijo na to, da bi žrtvovali svoje sveto čutstvovanje protestantski Nemčiji in frimasonski Italiji na ljubo!! Oni so lojalno akceptirali to zvezo, a gotovo ne dopuste nikdar, da bi jih ta zveza ovirala v uveljavljanju njih verskih načel in političkega programa! Pa naši Italijani! Ali so ti navdušeni za zvezo z Nemčijo radi Nemčije ali iz navdušenja do Avstrije? Kdo se ne smeje?! Italijani so za zvezo z Nemčijo le dotlej, dokler je Nemčija v zvezi z Italijo, **torej le iz oziroma na svoje lastne predobro poznane idejale!** Za zvezo z Nemčijo v tem zmislu, da bi se morala Avstrija odreči vsaki samostalnosti, vsakemu pravu samodoločbe v notranjih stvareh, da bi morala postati le podrejen pridevek Nemčije, da bi se torej vsa notranja politika brezpogojno podrejala željam onih, ki so z nami sedaj v zvezi, je le oni del Nemcev, ki so že davno vrgli od sebe vsako sled avstrijstva in patrijotizma, ki so torej zgubili pravico do samodoločevanja v notranji politiki!!

Še enkrat torej: mi spoštujemo lojalno sedanje zveze, a le dotlej, dokler iste ne zahtevajo od nas žrtev, kakoršnih ne more dati noben narod, ki ljubi in spoštuje — samega sebe.

K položaju. Danes došle nam »Novice« objavljajo velezanimiv članek pod naslovom »Ultimatum«. Umeje se ob sebi, da se isti bavi razmerjem med vlado in »Slovansko krščansko-narodno zvezo« in ki završuje pozivom, naj naši poslanci prestopijo v najostrejšo opozicijo, ako vlada ne ugodí našim zahtevam. Ta članek ponatisnemo prihodnjemu doslovno, ker ga smatramo zadoščenjem za vse napade, ki smo jih bili morali prebiti radi tega, ker smo pritegnili onim katoliško-narodnim poslancem, ki so zahtevali, da se struna o pravem času nategne ostreje, bodisi tudi s prestopom v opozicijo. Mi bi se morali le veseliti na tem zadoščenju, ako ne bi bilo isto tako neizmerno žalostno. V sporočilu »Narodnih listov« — katerega smo omenjali v zadnjem izdanju — trdi ta list, da je nesoglasje med našimi poslanci in vlado poravnano, ker je poslednja ne le obljubila, ampak tudi dala **garancij**, da se polagoma izvrše naše zahteve. Ali naj govorimo odkritosrčno? Govorimo torej: sporočilo smo čuli, ali — nedostaje nam vere! Preveliko kratki smo že čuli taka zatrdila in preveliko kratki že — ni bilo res.

Domače vesti.

Gonja radi gimnazija v Pazinu. »Piccolo« preludira jutrnjem protestu svojeve proti osnovi hrvatskega gimnazija v Pazinu s tem, da odgovarja na vprašanja, ki si jih je stavil — sam.

Kaj hočemo? Na to vprašanje pravi, da rešeni gimnazij se ne sme osnovati v Pazinu, ker so tam italijanska tla!

Mi pa odgovarjamo »Piccolu«, da je to velika laž, kar je evidentno iz nastopnega:

Pazin je sedež občine, ki šteje kakih **15.000** prebivalcev, od katerih je morda **par stotin** Italijanov, ki pa so po večini slovanske krvi. Pazin je središče političnega okraja, ki ima nad **40.000** prebivalcev, od katerih je — in to po statistiki, sestavljeni ob azistenci in sodelovanju vseh možnih slavni oblast — komaj **10%** ljudi, ki se prištevajo Italijanom!! Pazin je notri v sredini dežele, ki šteje blizu **190.000** Slovanov in le **118.000** Italijanov! S tem smo merda dovolj označili »italijanstvo« Pazina.

Kaj vemo? To je nadaljuje vprašanje »Piccola«, na katero odgovarja: Ako bi tudi vlada odjenjala od namena za ustanovitev hrvatskega gimnazija v Pazinu, ga ustanovi gotovo kje drugje in mi sami smo označili kakor primerni mesti Kastav ali Vrbenik.

Mi pa odgovarjamo »Piccolu«, da gimnazij se mora zasnovati prav v Pazinu in čim bi vlada hotela res ustreči želji »Piccola«, potem bi bili primorani pomisliti, da v tej državi sta grožnja in eksces močnejša, nego pravica in avtoriteta! In ljudstvo naše bi smatralo tako kapitulacijo definitivnim dokazom, da nima ničesar pričakovati od državne uprave, a čim bi to uverjenje postalo splošno, bi to ljudstvo izvajalo zaključke, katere bi danes jutri britko obžalovali v prvi vrsti oni, ki so kapitulovali.

Tretje vprašanje »Piccolovo« je: »Česa zahtevamo?« Na to vprašanje odgovarja: Hrvatski gimnazij se ne sme zasnovati v Pazinu, ker bi bilo to prehudo žaljenje našega samoljubja v sedanjih narodnih bojih. Ali zahtevamo tudi — čim se hrvatski gimnazij ustanovi v Kastvu ali Vrbeniku —, da dobe Italijani za to kompenzacijo v Poreču ali v Pulju ali pa italijansko učiteljske v Trstu.

Mi odgovarjamo »Piccolu«: Italijanska manjšina ima že svoj gimnazij v Kopru in je nekam čudna zahteva po kompenzaciji, ako tudi slovanska večina dobi le jeden gimnazij. Sicer pa to ni naša stvar, o tem naj se Italijani zmenijo z vlado. Mi smo za to, da dobe Italijani vsega, česar v resnici potrebujejo za svoj kulturni razvoj, samo da se tudi za nas skrbí v isti meri. In mislimo, da je to naše stališče veliko bližje pravičnosti in miroljubnosti, nego je ono, ki se bode proglašalo na jutrnjem shodu, za kateri ravno »Piccolo« toli srdito bije na veliki boben.

O jutrnjem shodu progresistov. Jutri predpoludne se zbere torej v gledališču »Politeama« vse, kar soglašá v tem, da treba primorskemu Slovanu odreči vsako kulturno sredstvo! Kako so sklanjeli pojmi, kako je izginilo vsako čutstvo do pravice, kako zastrupljeni so duhovi v tej pokrajini, kako temeljito je zamorjena ljubezen do bližnjega, kako so ljudje zgubili sleherni zmisel za potrebe v oplemenjevanje človeške družbe, in kako so vsa pojavljanja zadobila že obliko grde karikature: to nam najjasneje priča jutrnji shod progresistov, na katerem bodo v imenu kulture protestovali proti sredstvu kulture! V žolč bi moral človek pomakati svoje pero, ako bi hotel izraziti svoje čutstva ob toliki zdivjanosti, ali pa resignirano, užaljenim srecem, udajati se misli, da so ob mejah teh pokrajin napravljene neporušne barikade, preko katerih ne morejo velike ideje prosvete, človekoljubja in evropske civilizacije. Nikomur se noče vzeti nobeno pravo, nikomur naj se ne dotakne ni las njegove narodne lasti, le vstvariti se hoče zavod, ki naj bi širil vedo in omiko v pokrajini, z čemer bi se poplačal le del starega vnebovpjočega dolga ljudstvu, katero so toliko časa tiščali v temo, a ki si je vendar — pravi čudež to — ohranilo toliko plemenitosti duše, da hrepeni po — luči! In država se je slednjič — kasno, kasno — vendar odločila, da poplača del tega dolga ideji človečanstva — ljudje pa, zlobni ljudje, ljudje, ki nazivljajo sami sebe nositelje kulture, se

zbirajo in protestujejo proti temu, da ne bi bilo več duševnih helotov.... Protestujejo v imenu nekakega namišljenega prava, ki ni drugega nego nasilje, izvirajoče iz poživljene gospodstva-željnosti; protestujejo v imenu nekih tradicij, ki involvujejo stoletja staro krivico in ki sezajo nazaj v dobe srednjeveškega tiranstva, ki je slonelo na nevednosti človeštva. In vse to v imenu pravice, kulture! Kolika profanacija, koliko hinavstvo, kolika prostitucija najvzvišenejšega pojma — kulture! V očigled jutrnjem shodu smo menda vsi, kar nas je poštenih — ne gledé na političsko mišljenje — jedini v prepričanju, da je to divjanje, ki se je vprizorili frivolni in brezvestni nasilniki proti plemeniti nakani proti mrvici prava našem siromašnemu ljudstvu: pravi škandal!

One pa, ki so — in bodisi le po svoji pasivnosti ali pa v dobri veri — postali sokrivci na tem, da so tako zdivjala čutstva, one, pravimo, mora danes peči vest, ako je — kaj imajo.

Genius prosvete narodov, zakrij si svoj obraz, da ne bodeš gledal takega škandala!

Enakopravnost na c. kr. pošti v Trstu. Pišejo nam: Dne 16. t. m. ob 5. uri in pol popoldne sem oddal na poštne uradu pri ljudskem vrtu priporočeno pismo z naslovom: »Kalan, Ljubljana«.

Na poštne prejemnem listu št. 445. pa so tam predrugačili mesto Ljubljana v meni nepoznano »Laibach«!

Ko bi bil to opazil takoj, bil bi tudi takoj protestoval, toda opazil sem še le pozneje in tako dajem to tem potom na znanje onemu, katerega se to tiče.

Jutri v nedeljo vsi v »Politeama Rossetti« na koncert pevskega društva »Kolo«! 120 za narod in narodno glasbo navdušenih oseb se je trudilo skozi več mesecev, da nam priredi narodno slavnost. Koliko truda jih je stalo, koliko zamude, koliko žrtev, koliko lepih novcev! A sad ni izostal. Tamburaški in pevski zbor, obadva v tako lepem številu, sta dobro pripravljena, kakor smo se prepričali na skušnjah, da lahko mirno vestjo stopita pred občinstvo s svojim lepim, srečno izbranim vspešdom. Storila sta popolnoma svojo dolžnost.

In sedaj je na občinstvu, da stori svojo, da se v obilnem številu udeleži koncerta. Pokažimo, da smo navdušeni za narodno glasbo, da znamo ceniti in podpirati požrtvovalne narodne delavce, da nas je v Trstu dosti, toliko, da lahko napolnimo tudi veliko gledališče. Pridimo vsi, kolikor nas le more, da z slovansko pesmijo preženemo odmeve nam sovražnih protestov italijanskega »koncicija«!

Pričetek bode ob 8. uri. Gledališče se odpre ob 7. uri.

Vstopnina v pritličje za odrasle 40 nvč., za otroke polovica, na galerijo za prve 20, za druge 10 nvč. Sedeži I. vrste 40, II. 30 in III. 20 nvč.

Za veliki koncert pev. društva »Kolo«, so vse lože že razprodane. Ostaja pa še mnogo sedežev, toda, ker se tudi ti razprodajajo pridno — prosimo, naj se vsakdo požuri in si preskrbi sedež, ako le mogoče, že pred koncertom.

Po koncertu bode sestanek v hotelu »Evropa« in ako ne bode tam dovolj prostora, tudi v hotelu »Nazionale«. Kavarni »Commercio« in »Tedesco« sti naši, prosimo torej, naj občinstvo ne hodi k tujeem.

Božičnico priredi jutri, dne 18. t. m., ob 4. uri popoldne, otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metoda na Greti sledečim vspešdom: a) Deklamacije: 1. O Božiči. 2. Veseli otrok. 3. Domo vino molim. 4. Mala kuharica. 5. Koga ljubim? 6. Kdo je to? 7. Božična noč. 8. Grda leska. b) Angelina, igra; c) Žive podobe. d) Voščilo k novemu letu. Med točkami bode petje. Na to veselico so posebno vabljeni stariši otroci, da se prepričajo, kaj in koliko so se naučili njih otroci v našem vrtcu. Vabljeni je pa tudi vse drugo občinstvo. Zlasti pričakujemo udeležbe od strani rodoljubov in rodoljubkinj iz mesta, kajti njih navzočnost bode v posebno vspodbujajo otrokom in starišem.

Zavodu sv. Nikolaja so pristopili kakor podporniki gg.: Perhave Franja, Uršič Marija v Kobaridu z doneskom po 2 K., Rechberger Helena, Tiringer I. Predloka po 3 K., Seražin Luka Trst 10 K., Furlan Andrej 6 K. Dalje so darovali zavodu gg.: Vidmar Jan, župnik v Breginju, 10 K., vitez Luka Svetec, c. k. notar v Litiji,

10 K., Josip Novak, župnik v Povirju, 10 K., N. N. Štorje 2 K., Sajč Miha, župnik v Stangi pri Litiji 3 K. Srčna hvala vsem gg. darovateljem. Posredovalnine so plačali gg. Versa, Nekerman, Martineli in N. N. po 2 K. Odbor.

Odbor slov. kat. akad. društva »Danica« na Dunaju se je za zimski tečaj l. 1898/99 sestavil tako-le: Predsednik: stud. med. Frančišek Dolšak; podpredsednik: stud. phil. Jakob Bergant; tajnik: stud. iur. Anton Bartol; blagajnik: stud. phil. Bogumil Remec; knjižničar: cand. iur. Anton Carli; arhivar: stud. iur. Josip Dermastja.

Za »Božičnice« so darovali nadalje g.a. Lieske 10 K., g.a. Furlan, g.a. Ant. Slavik po 4 K., g.a. Mauer 2 K., gd. Kornelij Gorup 100 K., gd. Milost 2 K., č. g. Warto 10 K., gd. Ivan Viličić iz Zagreba 10 K., g.a. Turk 2 K., gd. Tomaž Zadaik 2 K., Anonimus 15 ogrinjal za deklice, g. Kristijan Dejak 20 K., gd. Miha in Ante Truden 1 zaboj pomaranč, 1 zaboj fig in 1 zaboj dateljnov.

Interpelacija radi zapostavljanja slovenskega prebivalstva na Goriškem, ki so jo stavili posl. Coronini in tovariši v državnem zboru, je krasna, je klasičen dokument o razmerah na Primorskem. Priložena je zadnji »Soči« in se priloži tudi prihodnjemu »Primorcu«. Nikdo naj ne zamudi prečitati to interpelacije. Tako treba govoriti z visoko in — nizko gospodo!

Nesramen lažnjivec! »Indipendente«, to nesramno glasilo Židov in framasonov, se je v današnji številki spravilo na vodstvo gledališča »Politeama Rossetti« oziroma na naše pevsko društvo »Kolo«. Prvemu očita, da služi Bogu in hudiču, ko odstopa gledališče Slovincem, o drugem pa vedoma laže, ko trdi, da so tri društva, ki prirejajo jutranji veliki koncert! Mraz jih trese že, ko vidijo, koliko si upa že eno samo društvo naše — in jedno najmlajših — zato pišejo kar o treh društvih. Onemu gospodu, ki ga je že Bog zaznamoval in ki je bržkone oče temu napadu v »Indipendentu«, pa posvetimo pozneje, ako se nam poljubi. Kolaš.

Cvet in sad v ziml. Prijatelj iz Barkovej nam je dopisal danes — kakor pravi — redek dar za božične praznike. Poslal nam je svežo češpljevo vejico, na kateri vidiš cvetja in sadu v debelosti debelih lesnikov. To pa je res nenavaden dar: cvet in sad notri sredi zime!

Dopolnilna volitev v kranjskem veleposestvu mesto odstopivšega poslanca grofa Auerperga bode 9. februarja 1899.

Mesto zdravnik v Aleksandriji. Kranjska zbornica zdravnikov naznanja, da je razpisana služba zdravnik za nadzorstvo in desinfekcijo v Suez in pri Mojzesovih studeneh v Egiptu. Plača je določena v začetku na 8000 frankov, polagoma pa se zviša na 12000 frankov. Prošnje je vložiti do 6. januarja 1899, na predsedništvo pomorsko-zdravstvenega in karantenskega conseil-a v Egiptu. (An das Präsidium des Seesantitäts- und Quarantaine-Conseils in Aegyten.)

Prosileci se morejo izkazati, da so na vseučilišču dovršili svoje študije ter da so zdravi.

O umorstvu one Terezine Del-Piero-De Mattia, o katerem smo poročali te dni in ki se je izvršilo v starem mestu blizu izraelitskih šol, doznavamo, da se preiskava vrši jako nujno. Preiskovalni sodnik je dal zapreti nekega Angelo Tedeschija, proti kateremu govore mnoge indicije, da je izvršil oni zločin. Le ta je baje zalezoval pokojnico, toda brez uspeha. To je jutegnito biti vzrok, da se je maščeval na toli grozen način.

Misteriozna smrt. 31-letnega težaka Henrika Mozetiča so privedli včeraj jutraj v bolnico v jako nevarnem stanju, a čim so ga položili na posteljo, že je izdihnil svojo dušo. Mozetič je bil v službi v neki zalogi vina. Predvčerajnjem se je bil dobro nabasal s polento in »verzotami« (ohrovtom), a vse skupaj je pošteno zalil z vinom v zalogi. Kmalu so ga jeli lomiti krči v želodec in je jel metati in sebe. Ker mu je bilo vedno huje, prepeljali so ga včeraj v bolnico. Bila je to njegova zadnja pot. Razparanje telesa pokaže menda pravi vzrok te čudne smrti.

Iz-pred sodišča. 37-letni gostilničar Andrej Nola iz Dalmacije je bil obdolžen svojega lastnih brata Gregorija, da je umoril očeta. Vsled te prijave je policijska oblast zaprla poslednjega. Preiskava pa je dokazala na neovržen način, da je bilo ono obdolženje krivo. Včeraj je sedel

Andrej Nola na obtožni klopi, obtožen radi obrekovanja. Sodišče mu je prisodilo 6 mesecev ječe. Zaslužil jih je!

22-letni mesar Josip Benčič iz Trsta je bil obtožen radi nasilstva in žaljenja oblasti. Upiral se je bil stražarju, ki ga je hotel aretirati ter je kričal: Ladi! Ubijale! Ker pa iz izpovedi jedine priče, stražarja Puntariča, ni bilo dokazano, da so one besede veljale prav stražarjem, dobil je le teden dni zapore.

Z nožem. Včeraj zvečer je 35letni dninar Fran Kovač v neki gostilni v Via Madonnina št. 1. težko ranil dninarja Alojzija Maruchija. Ranjenca so prevedli v bolnico, hudodelca pa so zaprli.

Nečloveška mati. V Buhli na Koroškem se je neka dekla hotela znebiti svojega nezakonskega otroka. Ker ga ni mogla zadušiti takoj, ga je prišla za noge ter tolkla z detetom tako dolgo ob zid, da je bilo mrtvo. Brezsrčna mati trdi, da jo je zavel k temu zločinu njeni ljubimec, ko je odhaja v vojake.

Nesreča. Na potu iz Kamnika v Šmarco na Kranjskem so dne 13. t. m. pod obrnjenim vozom našli mrtvega Matevža Liparja, posestnika in tovarnarja za cement.

Policijska vest. Včeraj opoldne sta bila v pivovarni Dreherjevi aretirana delavea 27-l. Peter H. iz Štajerske in 26-l. Nikolaj Z. iz Gospića na Hrvatskem, ker sta na sumu, da sta ukradla več sodčkov piva, vrednega 45 gld. Izročili so ju deželnemu sodišču.

Loterijske številke, izžrebane dne 17. t. m.:

Trst	6	42	41	15	83
Linea	38	18	65	44	45

Koledar.

Danes v soboto 17. decembra: Kvatre, Lazar, škof; Berta. Jutri v nedeljo 18. decembra: 4 adventna. Gracijan, škof.

Solnčni:	Lunin:
Izhod ob 8. uri 9 min.	Izhod ob 10. uri 45 min.
Zahod „ 3. „ 44 „	Zahod „ 9. „ 13 „

Ta je 51. teden. Danes je 350. dan tega leta, imamo torej še 14 dni.

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Praga 17. »Prager Tagblatt« se bavi s včeraj aviziranim člankom v »Hlasu Naroda« na sporazumljenje med obema narodoma na Češkem. »Prager Tagblatt« meni, da bi bilo jednako lojalno varstvo narodnosti v smeri samodoločbe v narodnih in kulturnih stvarih, kakor se isto že praktično vrši v deželnem šolskem in v deželnem kulturnem svetu, sposobno za podlago spravi akeiji. Tudi o temeljnih potezah za spravo, predloženih po grofu Thunu v mesecu juliju tega leta, je možno razpravljati in se dajo isti zboljšati. Nemci niso bili krivi, da so se pogajanja prekinila in se niso več zapričela.

Dunaj 17. V Hornu je včeraj govoril anti-semitski poslanec princ Lichtenstein, ki se je odločno izrekel proti obstrukciji in za strogo legalno opozicijo. Lichtenstein je priznaval, da obstrukcija ni koristila ničesar in je absurda toliko bolj, ker ima vlada vedno § 14 na razpolago.

Čprav so se nemški nacijonali in liberalci odločili za obstrukcijo, se jim krščanski socialisti vendar niso pridružili, ker vedo, da z zakonito opozicijo dosežajo isto, kar jim velevala dolžnost, in zadoščajo volji svojih volileev.

Dunaj 17. »Wiener Zeitung« objavlja naredbo vkupnega ministerstva, s katero se razveljavlja odprava porotnih sodišč v območju okrožnih sodišč Jaslo in Tarnov.

Budimpešta 17. Državni zbor se je zopet sešel.

Zagreb 16. V saboru se je danes pričela razprava o nagodbenem provizoriju. Poslanec Bresztyenszki je v imenu opozicije odklonil predlogo. Obsojal je duvalizem kakor zistem, ki zavira absolutno enakopravnost narodnosti in ki je na potu zakonitemu stemljenju Hrvatov po uplivu na polotoku balkanskem. Tudi posl. Hegedič je pobijal predlogo naglašujé načela, izražena v programu stranke prava. Seja se je prekinila. Prihodnjo seja bode jutri.

London 17. Odbor uarodne zveze liberalnih društev se je sešel v Birminghamu in je vsprejel resolucijo, s katero izraža svoje obžalovanje na odstopu voditelja liberalne stranke v zbornici poslancev, Harcourta. Odklonil se je pa dodatni predlog, v katerem so prosili Harcourta, naj bi odstopil od svojega sklepa.

Kaneja 17. O prihodu grškega princea Jurija, dne 21. t. m., pozdravijo ladje štirih vlastij novo krečansko zastavo.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani.

Poziv!

»Glasbena Matica« v Ljubljani vabi slavna slovenska pevška društva, naj ji redno pošiljajo svoje vsporede, da jih v svojem letnem »Izvestju« zbrane ponatisne ter tako poda skupno podobo o razvoju izvrševalne glasbe na vsem Slovenskem.

Ista vabi tudi najudaneje gospode skladatelje, naj ji vpošiljajo svoje skladbe, da bo mogoče sestaviti v »Izvestju« vsako leto pregled vseslovenskega glasbeno-slovstvenega delovanja.

Da bo pa izdavanje takega izvestja mogoče, treba je »Glasbeni Matici« tudi gnotne podpore; zato prosi odbor slavna društva in njih posamične člene, da v obilnem številu pristopijo kakor redni členi (à 2 gld.) ali kakor ustanovniki (40 gld.), z opombo, da novopristoplim členom na njih željo daje namestu letos izišlih muzikalij tudi II. natis Čerinove »Pesmarice«.

»Pesmarice« (navadna cena 1 gld. 50 nvč.) dajemo pevskim društvom, ki jo naroče v obilnem številu, z znatnim popustom.

Odbor

„Glasbene Matice“, v Ljubljani.

Zahvala.

Zahvaljujemo se najpristrčneje sorodnikom, častiti duhovščini, spoštovani gospej Mariji Mahorčič, sežanskim damam, pevcem, prijateljem in vsem onim, ki so nam o priliki izgube naše matere, oziroma stare matere in tašče, gospe

Franje Dolenc,

na kateri-koli način skazali svoje sočutje in sosebno še onim, ki so drago pokojnico spremili k večnemu počitku.

V Sežani, dne 16. dec. 1898.

Žalujoči ostali.

G. Piccoli

dvorni založnik

Nj. svetosti

papeža

Leona XIII.

lekarnar pri angelju

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino

Kemične analize odličnih **strokovnjakov**, kateri so v

železnatem vinu,

lekarnarja **Piccoli-ja** v Ljubljani zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljše spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nerazvorne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke (suhe) in bolehave otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gld.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštnino plačajo p. n. naročniki. III.

Slovenke pri sv. Jakobu, pozor!

V ulici S. Marco št. 19 je

nova pekarija - prodajalnica,

katera ima na prodaj svež kruh, razne moke za fino in navadno pecivo, izborno maslo, frišno in kuhano, in raznošarne sladkarije po navadnih cenah. Sprejema domači kruh v peko. Naročeno pošilja se tudi nadom.

Priporoča se osobito slovenskim materam za pogosto obiskovanje, udani

Florijan Kompara.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

TRST - Via Malcanton št. 1 - TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimnice in peresnice, ogledal in železnih blagajn, po cenah, da se ni bati konkurence.

Sobica

se odda v ulici Madonnina št. 1., I. nadstropje, desno, s hrano ali brez hrane.

Pri moji tvrdki

Schivitz & Comp. v Trstu

se dobivajo

stroji vsake vrste in potrebščine k istim. Sesalke in brizgalke vsake vrste. Cevi iz kovin, kavčuka in platna. Medeni in broneni ventili, pipe itd. Orodje za obrtništvo in kmetijstvo. Vse iz prvih tu- in inozemskih tovarn. Nove posode »Emeri« in škropilnice proti peronospori svojega izdelka in druge.

Garantiram dobroto vsega blaga.

Cene nizke.

Velika zaloga v ulici Zonta številka 5.

Mat. Živic, inženir.

Izdelujem tudi načrte za napravo novih tovarn, mlinov, vodovodov, cest itd. — Moja tvrdka prevzame tudi izvrševanje istih del.

AITE & ZADNIK

V TRSTU,

via Nuova, vogel via S. Lazzaro 8.

TRGOVINA

TKANIN IN MODE.

Velika zaloga

moških in ženskih stof za vse letne sezone.

Velik izbor

plaht, zagrinjal ter vsakovrstnega perila.

Zaloga drobnarije za šivilje, krojače in kitničarke. — Veliki izbor perkala in satina v najnovejšem risanju.

Sprejemajo se naročila moških oblek in perila po meri.

CENE NIZKE.

Za mnogobrojni obisk se priporočata udana
AITE & ZADNIK.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano izvrstno, bolečine blažeče mazilo dobiva se po 40 nč., 70 nč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Kašelj, hripavost in prsni katar

ublažuje in zdravi

pravi planinski kašelj olajšajoči sok

z „Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj“ M. Leusteka v Ljubljani.

Cena 1 steklenice 50 nč. Razpošilja se z obratno pošto najmanj 2 steklenici.

Prodaja dalmatinskih vin

na malo in debelo

(lastnega pridelka iz Jesenica pri Splitu)

Filipa Ivaniševića

v Trstu, via Carintia št. 22.

Odlikovan

**fotografski
„atelier“!**

Acquedotto h. št. 25.

Usojam si, naznaniti sl. občinstvu, da sem na Acquedottu št. 25 odprl svojo filijalko. Atelier je urejen moderno in preskrbljen aparati najnovejšega sistema. Fotografije v vsaki obliki do naravne velikosti na papirje vsaki obliki do naravne velikosti platin itd. itd. Izdelovanje natančno, dovršeno. Cene kolikor sploh možno nizke. Posebno se priporočam v izdelovanje skupin rodbinskih in drugih; reprodukcij po vsaki, tudi že obledeli fotografiji, oljnatih slik, akvarelov; fotografij v naravnih barvah. — Kdor se hoče prepričati, naj blagovoli osebno obiskati moj atelier in si ogledati tam izložene slike! Atelier je na Acquedottu št. 25

Anton Jerkič,

odlikovan fotografski atelier.

V Gorici:

na Travniku 11.

V Trstu:

na Acquedottu 25.

Tržaška posojilnica in hranilnica,

registrovana zadruga z omejenim poroštvo,
ulica S. Francesco št. 2, I. nad.

(Slovenska Čitalnica).

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sieer na vknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 10—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Jakob Klemenc, zaloga manufakturnega blaga

v Trstu, ulica sv. Antona št. 1.

priporoča častitim svojim odjemalcem svojo prodajalnico, preskrbljeno z vsemi manufakturnimi predmeti, zvezano s krojačnico za gospode.

Sokolska obleka kompl. gld. 23.—

Havelok nepremočljiv od 10 do 16 gld.

Velik izbor

suknenega in bombaž. blaga za moške obleke, sraje iz žide, volne, lawn-tennis, platna itd., zapustnice, ovrtnikov, perila za moške, ovrtnice v vseh barvah in formah, nogavice, rut, jopice vseh vrst posebno za turiste in kelesarje, modnih predmetov, rokovic iz nitij in kože, dežnikov in solnčnikov.

Povodom svečanosti jubileja Njegovega Veličanstva velik izbor narodnih in avstr. zastav, transparentov

z avstrijskim orlom

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje pošiljajo se uzorci vseh vrst z dotičnimi cenami, poštne prosto.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997,579.—

Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. » 28.823,375.—

Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) » 343.860,067.—

V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od » 67.331,351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

Carl Greinitz Neffen,

Na Corsu št. 33.

podružnica Trst.

Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo,

traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitiga železa,

vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč, peči in štedilna ognjišča,

knjižinsko, namizno in hišno opravo, železne mehle in pred ognjem varne blagajne, nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.